

PREDLOG MAPE PUTA ISPUNJENJA ZAVRŠNIH MJERILA ZA PRIVREMENO ZATVARANJE PREGOVORA U PREGOVARAČKOM POGLAVLJU 6 – PRIVREDNO PRAVO

1. OPŠTE INFORMACIJE O POGLAVLJU

Poglavlje 6 – Privredno pravo odnosi se na osnivanje i poslovanje privrednih društava u državama članicama Evropske unije. Ovo poglavlje obuhvata dva dijela: pravo privrednih društava u užem smislu i računovodstvo i reviziju.

Pravo privrednih društava u užem smislu odnosi se na pravila o osnivanju, registraciju, domaće i prekogranično spajanje i podjelu privrednih društava. Oblast računovodstva i revizije uključuje uspostavljanje sistema provjere kvaliteta rada revizorske struke i djelotvornog sistema javnog nadzora, kao i sistema javnog objavljivanja godišnjih finansijskih izvještaja.

Usklađivanjem zakonodavstva s pravnom tekovinom EU u oblasti prava privrednih društava, između ostalog, stvaraju se poslovni uslovi koji će domaćim privrednim subjektima omogućiti konkurentnost i jednak tretman na tržištu Evropske unije. S tim u vezi, javlja se i obaveza elektronske registracije preduzeća uz pojednostavljene procedure registracije i niži osnivački kapital, čime se podstiče razvoj malih i srednjih preduzeća koja čine 99% privrednih društava Evropske unije, generišu 70% ukupnog prometa i učestvuju sa 60% u BDP-u EU. Cilj usklađivanja crnogorskog prava privrednih društava s evropskim zakonodavstvom i novim tendencijama na ovom području je stvaranje uslova koji će svim domaćim poslovnim subjektima omogućiti da postanu relevantan i ravnopravan učesnik savremenog privrednog svijeta. Takođe, usklađivanjem zakonodavstva ujedno se pokušava izbjeći pravna nesigurnost koja može predstavljati dodatnu prepreku poslovanju i investicijama.

U oblasti finansijskog izveštavanja, pravnom tekovinom EU utvrđena su pravila za predstavljanje godišnjih i konsolidovanih finansijskih izvještaja, uključujući tu i pojednostavljena pravila za mala i srednja preduzeća. Posebna računovodstvena pravila primjenjuju se u oblasti bankarstva i osiguranja.

U okviru poglavlja 6 su definisane tri podoblasti:

- tržište kapitala;
- privredno pravo;
- računovodstvo i revizija.

Crna Gora je Poglavlje 6 – Privredno pravo otvorila 18. decembra 2013. godine na Međuvladinoj konferenciji koja je održana u Briselu. Crna Gora nije tražila trajna izuzeća niti prelazna razdoblja za sprovođenje pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem.

1.1. IZAZOVI PREPOZNATI U PROCESU USKLAĐIVANJA ZAKONODAVSTVA S PRAVNOM TEKOVINOM EU

Najveći izazov u okviru poglavlja 6 je bilo donošenje Zakona o privrednim društvima, koji kao sistemski zakon tretira sva pitanja koja se odnose na osnivanje, registraciju, upravljanje, restrukturiranje, prestanak i druga pitanja od značaja za rad privrednih društava, preduzetnika i dijela stranog društva. Donošenje ovog Zakona je bilo od posebne važnosti za iskorak u ispunjenju *drugog završnog mjerila* definisanog u poglavlju. Skupština je donijela Zakon o privrednim društvima 25. juna 2020. (objavljen je u Službenom listu Crne Gore broj 65/20), a samim tim omogućen je i pravni osnov za donošenje važnih podzakonskih akata u cilju potpunog ispunjenja ovog mjerila. Obzirom na to da će se u julu navršiti godina dana od stupanja na snagu Zakona, potrebno je razmotriti i analizirati kako je Zakon uticao na poslovnu zajednicu i kakva je reakcija privrede u tom dijelu, kako bi nadležno ministarstvo (Ministarstvo ekonomskog razloga) procijenilo da li je ovo zakonsko rješenje donijelo benefite privredi i da li su potrebna dodatna prilagođavanja. Osim toga, u narednom periodu predstoji rad na usklađivanju Zakona sa Direktivom EU 2017/828, koja se pokazala kao zaista izazovna obzirom na kompleksnost materije i činjenicu da tretira pitanja prava akcionara. Crna Gora je u odnosu na usklađivanje Zakona sa ovom Direktivom zatražila ekspertsku podršku Evropske komisije, kako bi se ozbiljno i temeljno pristupilo radu na izmjeni propisa i njegovom prilagođavanju novinama koje donosi pravna tekovina EU.

EK je u posljednjem Izvještaju o Crnoj Gori za 2021. konstatovala napredak postignut na planu uasaglašavanja u ovoj oblasti i ohrabrila Crnu Goru da prati razvoj pravne tekovine EU nakon usvajanja Zakona o privrednim društvima, te da nastavi usklađivanje nacionalnog zakonodavstva, s posebnim fokusom na direktive iz 2019. u oblasti privrednog prava. U svijetlu kontinuiranih izmjena direktiva i regulativa na nivou EU i prilagođavanja nacionalnog zakonodavnog okvira ovim izmjenama, od Crne Gore se očekuje usklađivanje nacionalnog zakonodavnog okvira sa Direktivom (EU) 2019/1151 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u okviru privrednog prava i Direktivom 2019/2121 u pogledu prekograničnih spajanja i podjela. **U ovom dijelu je važno istaći da je rok za transponovanje Direktive 2019/1151 za države članice EU avgust 2021, dok je rok za Direktivu 2019/2121 januar 2023. Na toj liniji, potrebno je identifikovati da li je i u ovom slučaju neophodno obezbijediti podršku EU u cilju valjanog transponovanja pravne tekovine u nacionalno zakonodavstvo, te definisati u kojoj mjeri će ovaj proces uticati na ispunjenost završnog mjerila.**

2. ZAVRŠNA MJERILA

U okviru ovog poglavlja je postignut visok stepen usklađenosti s EU propisima, a Crna Gora aktivno radi na ispunjenju završnih mjerila. Crna Gora u okviru ovog poglavlja ima definisana četiri završna mjerila, i to:

- 1. Crna Gora da usvoji Zakon o tržištu kapitala i relevantne podzakonske akte, kojima će se izvršiti usklađivanje naročito s Direktivom o transparentnosti**

U cilju ispunjenja prvog završnog mjerila donijet je Zakon o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore, broj 1/18), koji je usklađen sa Direktivom o transparentnosti. U cilju potpunog zaokruživanja zakonodavnog okvira u ovom dijelu i potpune usklađenosti nacionalnog zakonodavnog okvira, donijeta su i 3 podzakonska akta u odnosu na Zakon, i to: Pravila o bližem sadržaju i načinu podnošenja finansijskih izvještaja Centralnog klirinškog depozitarnog društva („Službeni list Crne Gore, broj 83/18), Pravila o obliku i načinu dostavljanja propisanih informacija u Centralni registar propisanih informacija i Pravila o obliku i načinu dostavljanja propisanih informacija u Centralni registar propisanih informacija („Službeni list Crne Gore, broj 6/19).

Crna Gora je u dijelu ispunjenja ovog završnog mjerila kroz IPA 2014 – sektor Konkurentnost i inovacije dobila podršku regulisanju finansijskih usluga, usmjerenu na usklađivanje zakonodavstva u oblasti finansijskih usluga u Crnoj Gori sa pravnom tekovinom Evropske unije, uz jačanje regulatornih i nadzornih kapaciteta relevantnih institucija.

Imajući u vidu da je unaprijeđen zakonodavni okvir i da su sa aspekta usklađivanja s Direktivom o transparentnosti donijeti svi neophodni propisi, cijenimo da se Crna Gora približila ispunjenosti prvog završnog mjerila. Iako Evropska komisija, zajedno sa državama članicama daje konačan sud o tome, ovo mjerilo s aspekta do sad realizovanih obaveza možemo smatrati ispunjenim.

2. Donijeti novi Zakon o privrednim društvima i relevantne podzakonske akte, usklađene s pravnom tekovinom iz oblasti kompanijskog prava, naročito uvodeći odredbe o prekograničnom spajanju

U cilju ispunjenja drugog završnog mjerila, donijet je Zakon o privrednim društvima („Službeni list Crne Gore, broj 65/20), kao i prateći podzakonski akti: Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja Centralnog registra privrednih subjekata i Pravilnik o kriterijumima za određivanje i visini naknade za registraciju privrednih subjekata u Centralnom registru privrednih subjekata („Službeni list Crne Gore, broj 98/20). Kada su u pitanju odredbe o prekograničnom spajanju, potrebno je istaći da su ove odredbe sadržane u Zakonu i da je naznačeno da će biti primjenjive danom stupanja Crne Gore u Evropsku uniju. Što se tiče prekograničnih spajanja s aspekta prava radnika, ovdje vidimo vezu između poglavlja 6 i poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, a Evropska komisija kroz sve formate ukazuje na potrebu usklađivanja Zakona o radu sa odredbama o učešću zaposlenih u prekograničnim spajanjima. U tom dijelu je potrebno da Ministarstvo ekonomskog razvoja i Ministarstvo finansija i socijalnog staranja iskoordiniraju i dogovore dinamiku realizacije obaveze koja se odnosi na ovaj zahtjev EK. Nadalje, potrebno je u kontinuitetu pratiti izmjene pravne tekovine na nivou EU i raditi na usklađivanju nacionalnog zakonodavnog okvira. U tom dijelu je posebno važno izvršiti dodatna prilagođavanja Zakona o privrednim društvima u odnosu na Direktivu (EU) 2019/1151 i Direktivu (EU) 2019/2121. Pored toga, jedna od ključnih obaveza odnosi se na usklađivanje Zakona s Direktivom (EU) 2017/828, imajući u vidu da EK u kontinuitetu ukazuje na realizaciju ove obaveze. Crna Gora na tom planu očekuje podršku EK, ali je neophodno definisati okvirni rok za ispunjenje ove obaveze.

Crna Gora je ispunila završno mjerilo u dijelu koji se odnosi na donošenje Zakona o privrednim društvima i pratećih podzakonskih akata, ali je u obavezi da u kontinuitetu prati promjene pravne tekovine EU i da u skladu sa tim vrši izmjene odgovarajućih propisa. Iako EK nije formalno zauzela stav po ovom pitanju, shodno preporukama iz Izvještaja EK o Crnoj Gori i zaključcima sa Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju i sastanaka s Jedinicom za pregovore s Crnom Gorom unutar GD za susjedske odnose i proširenje, potrebno je dovršiti usklađivanje nacionalnog zakonodavnog okvira s novim direktivama EU u ovoj oblasti.

3. *Dovršiti usklađivanje s Direktivom o ponudama o preuzimanju*

Crna Gora je ovo mjerilo ispunila donošenjem Zakona o preuzimanju akcionarskih društava, „Službeni list Crne Gore“, br. 18/11 i 52/16).

4. *Crna Gora u potpunosti da uskladi zakonodavstvo u oblasti računovodstva i statutarne revizije, uključujući podzakonske akte, s pravnom tekovinom. Crna Gora da uspostavi nezavisno tijelo za javni nadzor, koje će se finansirati na adekvatan način, i sistem kontrole kvaliteta u cilju usklađivanja s pravilima o statutarnoj reviziji*

Kada je u pitanju četvrto završno mjerilo, Crna Gora je svoje zakonodavstvo u oblasti revizije uskladila donošenjem Zakona o reviziji („Službeni list Crne Gore“, broj 1/17), a u junu je uspostavljen Savjet za reviziju koji zadužen za praćenje i unapređenje revizorske prakse. Savjet za reviziju ima pet članova koje, na predlog ministra finansija, imenuje i razrješava Vlada, a Sredstva za rad Savjeta za reviziju obezbjeđuju se iz Budžeta Crne Gore. Sprovođenje kontrola u drugoj polovini 2020. i početkom 2021. je bilo otežano zbog situacije sa virusom Covid19. Tokom januara 2021. pripremljen je Plan kontrole društava za reviziju i ovlašćenih revizora za 2021. godinu, a sa kontrolama je započeto u toku februara 2021.

Kada je u pitanju oblast računovodstva, Vlada je 7. oktobra 2021. utvrdila Predlog Zakona o računovodstvu, koji je upućen u skupštinsku proceduru. Prema Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021-2023, rok za realizaciju ove obaveze je IV kvartal 2021. Nakon usvajanja Zakona o računovodstvu, biće dopunjeni i prateći podzakonski akti, a u prvom redu Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica („Službeni list CG“, broj 11/20), čime će se postići potpuna usklađenost sa direktivom o računovodstvu.

Očekuje se dalje jačanje administrativnih kapaciteta u Direkciji za nadzor nad revizijom i Direkciji za računovodstvo u cilju valjanog sprovođenja zakonodavstva u ovoj oblasti.

Crna Gora je djelimično ispunila ovo završno mjerilo, a njegova potpuna ispunjenost očekuje se donošenjem Zakona o računovodstvu i pratećih podzakonskih akata. Crna Gora će svakako pratiti i u kontinuitetu prilagođavati propise izmjenama na nivou EU kada su u pitanju ove oblasti koje obuhvataju završno mjerilo.

B) PREOSTALI KLJUČNI KORACI U 2022-2023. GODINI

TABELA

Propisi/ administrativni kapaciteti	Noseća institucija	Institucije partneri	Rok	Finansijska procjena i izvor finansiranja
Zakon o računovodstvu	MFSS	/	I kvartal 2021.	
Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica	MFSS	/	II kvartal 2021.	
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima	MER	/	IV kvartal 2022.	
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	MFSS (KTK)		IV kvartal 2022.	Nisu potrebna dodatna sredstva
Administrativni kapaciteti: 1. Zapošljavanja 2. Obuke	MFSS – obuke KTK - obuke MER – novo zapošljavanje (pravnik)	/	/	Iz budžeta IPA
Potrebna infrastruktura – Centralni registar propisanih informacija	Komisija za tržište kapitala	/	I kvartal 2022.	U okviru projekta „Podrška regulaciji finansijskih usluga, Komisija za tržište kapitala sprovodi aktivnosti na implementaciji projekta izrade <u>Centralnog registra propisanih informacija (CRPI)</u> ,

				kao zvaničnog mehanizma za prikupljanje i objavljivanje propisanih informacija u skladu s Direktivom o transparentnosti (2004/109/EZ).
Ostalo – Kodeks korporativnog upravljanja	KTK Revizija Kodeksa korporativnog upravljanja	/	IV kvartal 2023.	Ova inicijativa će se sprovesti na liniji komunikacije sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj, imajući u vidu značajno iskustvo i brojne projekte u oblasti korporativnog upravljanja koje je ova institucija uspješno podržala i sprovela.

C) PRAKSA DRŽAVE ČLANICE EU

Podrška država članica je od velikog značaja za realizaciju obaveza u okviru pregovaračkog poglavlja 6. Ovo se u prvom redu odnosi na usklađivanje Zakona o privrednim društvima s Direktivom (EU) 2017/828, a u prvom redu Hrvatske obzirom na sličnosti u sistemima i nepostojanje jezičke barijere.

3. POZICIJA POGLAVLJA UNUTAR TEMATSKOG KLASTERA

Poglavlje 6 – Privredno pravo se nalazi u okviru klastera Unutrašnje tržište.

Poglavlje 6 – privredno pravo je u najvećoj mjeri povezano sa poglavljem 3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, koje takođe pripada klasteru Unutrašnje tržište. Osim toga, poglavlje 6 je u dijelu prekograničnih spajanja, odnosno prava radnika u prekograničnim spajanjima, povezano i sa poglavljem 19 – Socijalna politika i zapošljavanje koje pripada klasteru Konkurentnost i inkluzivni rast.